

Strategický plán Leader
MAS Moravský kras

„Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras“

Ex post hodnocení Strategického plánu Leader

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

1. Úvod

Název MAS: MAS Moravský kras z.s.

Datum podpisu Dohody se SZIF: 17. 6. 2009

Základní údaje:

	Původní stav*	Stav k 30. 6. 2015**
Počet obcí	54	59
Počet obyvatel	40 714	72 111
Rozloha MAS (km ²)*	513,34	579,08
Počet členů celkem	41	59
veřejný sektor	5	13
neveřejný sektor	37	46

* dle SPL předloženého k registraci Žádosti o realizaci SPL

** počty se vztahují k SPL 2007-2013, všechny hodnoty ke dni 30. 6. 2015

Zpracovatelé hodnocení:

Zaměstnanci kanceláře	Ing. Jozef Jančo Ing. Ing. Petr Revenda Ing. Michaela Pokorná, PhD. Jana Koudelková, DiS.
Kontrolní komise MAS	Ing. Jan Škvařil Mgr. Ida Kárná Mgr. Jana Sedláková
Externí specialisté	Ing. Mária Ház, PROACTIVA, n.o., Košice, http://www.proactiva.sk/ RNDr. Lajos Tuba, Regionálna rozvojová agentúra Šamorín, www.rrasamorin.sk

2. Popis SPL, Fichí a rozpočtu

Přehled cílů

Cíle strategického plánu:

1) Rozvoj péče o jedinečné přírodní, kulturní a historické dědictví Moravského krasu, především cestou posilování identity venkovské oblasti a zapojováním místních komunit a podnikatelů.
2) Rozvoj podnikání založeného na zdrojích Moravského krasu s důrazem na ekologickou šetrnost a rozvoj sociálního podnikání, zakládání a rozvoj nových, inovativních podniků, rozvoj výrob a služeb pro místní obyvatele, vznik nových pracovních míst (se speciálním zaměřením na ženy a mladé lidi), výměna a sdílení informací, marketing, obchod, propojování výrobců a výrobců a poskytovatelů služeb.
3) Vytvoření a rozvoj nového silného image Moravského krasu v sektoru cestovního ruchu jako cílové destinace specifické zejména nabídkou v oblasti aktivního odpočinku, sportu, poznávací turistiky a zábavy a využívající k tomu přírodní dědictví a s ním související nabídky v oblasti gastronomie, architektury a kultury. Zajištění růstu počtu turistů a návštěvníků v regionu.
4) Zlepšování organizace venkovské společnosti, zvyšování kvality života v Moravském krasu, posilování spolupráce, síťování, integrace, nové cesty a způsoby spolupráce.

Přehled priorit

Jako priority SPL byly vybrány odpovídající opatření ISÚ MASMK, která jsou založena především na podpoře rozvoje místní ekonomiky, podpoře podnikatelského prostředí, rozvoji cestovního ruchu a vytváření pracovních příležitostí pro místní obyvatele.

Priority a opatření integrované strategie:

Integrovaná strategie: Otevíráme Moravský kras
1. Dědictví
Opatření 1.1. Péče o přírodní dědictví
Opatření 1.2. Péče o venkovskou krajinu

Opatření 1.3. Péče o historické, architektonické a technické dědictví
Opatření 1.4. Zapojování veřejnosti do ochrany a péče o dědictví regionu
2. Cestovní ruch
Opatření 2.1. Venkovský cestovní ruch
Opatření 2.2. Propagace Moravského krasu
Opatření 2.3. Informační a návštěvní centra
3. Ekonomika
Opatření 3.1. Rozvoj malých a středních podniků
Opatření 3.2. Diverzifikace činností zemědělských subjektů
Opatření 3.3. Výroba, prodej a propagace regionálních produktů
Opatření 3.4. Rozvoj tradičních řemesel a drobného podnikání
4. Životní prostředí
Opatření 4.1. Šetrné nakládání a hospodaření s odpady, energií a vodou
Opatření 4.2. Využívání alternativních zdrojů energie
Opatření 4.3. Prevence znečišťování životního prostředí
Opatření 4.4. Technická infrastruktura
Opatření 4.5. Vzdělávání, informovanost, výchova a zapojování veřejnosti v oblasti životního prostředí
5. Lidé
Opatření 5.1. Sport, kultura a spolky
Opatření 5.2. Zapojení sociálně znevýhodněných do života v regionu
6. Partnerství
Opatření 6.1. Realizace strategie na principech místního partnerství
Opatření 6.2. Rozvoj místního partnerství a budování kapacit
Opatření 6.3. Přenos zkušeností a regionální a mezinárodní spolupráce
Opatření 6.4. Projektová spolupráce

Návaznost priorit ISU na Fiche SPL

Fiche Příležitost pro objevy

Popis opatření: Podpora cestovního ruchu Moravského krasu budováním pěších tras, lyžařských stezek a hippostezek

Vazba na strategii: Realizace projektů zlepší nabídku Moravského krasu v oblasti aktivního odpočinku, sportu, poznávací turistiky, přispěje k rozvoji cestovního ruchu s využitím přírodního dědictví.

Fiche Příležitost pro dědictví

Popis: Ochrana a rozvoj kulturního dědictví Moravského krasu, obnova a zhodnocení kulturního dědictví venkova, stálé výstavní expozice a muzea

Vazba na strategii: Realizace projektů zlepší nabídku Moravského krasu v oblasti poznávací turistiky, přispěje k rozvoji cestovního ruchu s využitím kulturního, historického a technického dědictví.

Fiche Příležitost pro poznání

Popis opatření: Podpora cestovního ruchu Moravského krasu novou výstavbou a rekonstrukcí malokapacitních ubytovací a stravovacích zařízení.

Vazba na strategii: Realizace projektů zlepší image Moravského krasu v sektoru cestovního ruchu jako cílové destinace specifické zejména nabídkou v oblasti aktivního odpočinku, sportu, poznávací turistiky a zábavy a využívající k tomu přírodní dědictví a s ním související nabídky v oblasti gastronomie, architektury a kultury. Realizace projektů přispěje dále k zajištění růstu počtu turistů a návštěvníků v regionu.

Fiche: Příležitost pro krajinu

Popis opatření: Neproduktivní investice v lesích, zvyšování společenské hodnoty lesů, pořízení strojů (lesnická technika).

Vazba na strategii: Realizace projektů přispěje k rozvoji podnikání založeného na místních zdrojích s důrazem na ekologickou šetrnost. Projekty dále zlepší nabídku Moravského krasu v oblasti poznávací turistiky, přispějí k rozvoji cestovního ruchu s využitím kulturního, historického a technického dědictví.

Fiche: Příležitost pro podnikání

Popis opatření: Zakládání a rozvoj mikropodniků, zlepšování stavu technického vybavení, investice do výrobních a zpracovatelských kapacit umožňující zvyšovat kvalitu produkce, dosažení oborových norem a podmínek pro certifikaci jakosti výrobků a služeb.

Vazba na strategii: Realizace projektů umožní zlepšit podmínky pro výrobu, snížit náklady, rozšířit výrobu, zvýšit kvalitu výroby (moderní technologie, snížení energetické náročnosti, řešení odpadů apod.) a služeb, umožnit dosažení standardů pro certifikaci kvality výroby v rámci oborových norem, ekologických norem.

Fiche: Příležitost pro místní produkty

Popis opatření: Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům.

Vazba na strategii: Realizace projektů umožní zlepšit podmínky výroby a odbytu místní produkce, povede ke zvyšování kvality (certifikace) a uvádění výrobků na trh, zvýší potenciál obchodu na místní a regionální úrovni.

Fiche: Příležitost pro všechny generace

Popis: Občanské vybavení a služby, zázemí pro společenské, kulturní, spolkové a církevní aktivity

Vazba na strategii: Realizace projektu umožní rozšířit kapacity místního sociálního kapitálu, znalostí a dovedností obyvatel Moravského krasu, nezbytných k dosažení vize.

Fiche: Příležitost pro lesy

Popis: Neproduktivní investice v lesích, zvyšování společenské hodnoty lesů, posílení rekreační funkce lesa a projekty přispívající ke zvyšování společenské hodnoty lesů.

Vazba na strategii: Realizace projektů přispěje k rozvoji podnikání založeného na místních zdrojích s důrazem na ekologickou šetrnost. Projekty dále zlepší nabídku Moravského krasu v oblasti poznávací turistiky, přispějí k rozvoji cestovního ruchu s využitím kulturního, historického a technického dědictví.

Fiche: Příležitost pro farmáře

Popis: Modernizace zemědělských podniků.

Vazba na strategii: Realizace projektů umožní zlepšit podmínky výroby a odbytu místní produkce, povede ke zvyšování kvality (certifikace) a uvádění výrobků na trh, zvýší potenciál obchodu na místní a regionální úrovni.

Vybrané priority cíle a oblasti řešení (Fiche), jsou obrazem SWOT a jsou dostatečně zdůvodněny situační analýzou SPL, to znamená, že reflektují na potřeby (slabé stránky) regionu MAS Moravský kras. Podle podaných projektů je viditelně větší zájem o projekty v rámci některých obcí, některé z nich vykazují prvky kooperace více subjektů a obcí. Tato kooperace by mohla být vyšší, protože z analýzy SPL vyplývá, že subjekty působící v oblasti cestovního ruchu v Moravském krasu podnikají spíše samostatně, málo propojeně. Z jiných turistických destinací je ověřený fakt, že pro mnohé návštěvníky chybí koordinace aktivit nebo integrované nabídky pobytů s programem. Rovněž spolupráce subjektů veřejného sektoru, majícími v náplni činnost v oblasti cestovního ruchu, s místními podnikateli, příliš nefunguje. Propojení služeb v cestovním ruchu a nabídkou regionální produkce i mezi obcemi je jeden z cílů MAS MK (cíl 4). V oblasti životního prostředí a šetrného hospodaření v krajině zemědělských jsou problémová dvě hlediska. Jedna je to svázání pravidel v zemědělském podnikání v chráněných oblastech a pak opačně necitlivé zásahy do krajiny nevhodnými zásahy při těžbě surovin. Cíle a priority byly sledovány po celé období realizace SPL 2007–2013. Priority stanovené v rámci SPL byly naplňovány.

Přehled Fichí

V původním SPL bylo nastaveno a prvních 7 Fichí, v průběhu realizace byly přidány poslední 2 Fiche (8 a 9). Tabulka znázorňuje vazbu Fichí na opatření PRV a uvádí stručný obsah jednotlivých Fichí.

Fiche e	Číslo opatření PRV	Popis Fiche
Fiche 1: Příležitost pro objevy		
F1	III.1.3.	Podpora cestovního ruchu a) Budování pěších tras, vinařských stezek a hippostezek
Fiche 2: Příležitost pro dědictví		
F2	III.2.2.2.	Ochrana a rozvoj kulturního dědictví
		b) Obnova a zhodnocení kulturního dědictví venkova
		c) Stálé výstavní expozice a muzea
Fiche 3: Příležitost pro poznání		

F3	III.1.3.	Podpora cestovního ruchu a)Malokapacitní ubytovací a stravovací zařízení, volný čas
Fiche 4: Příležitost pro krajinu		
F4	II.2.4.2.	Neproductivní investice v lesích a)Zvyšování společenské hodnoty lesů
	I.1.2.1.	Investice do lesů a)Pořízení strojů (lesnická technika)
Fiche 5: Příležitost pro podnikání		
F5	III.1.2.	Podpora a zakládání podniků a jejich rozvoje a) Zakládání a rozvoj mikropodniků
Fiche 6: Příležitost pro místní produkty		
F6	I.1.3.1.	Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům*
	I.1.1.1.	Modernizace zemědělských podniků
Fiche 7: Příležitost pro všechny generace		
F7	III.2.1.2.	a) Občanské vybavení a služby
		b) Integrovaná informační a školící střediska s využitím ICT
		c) Zázemí pro společenské, kulturní, spolkové a církevní aktivity
Fiche 8: Příležitost pro lesy		
F8	II.2.4.2.	Neproductivní investice v lesích a)Zvyšování společenské hodnoty lesů
Fiche 9: Příležitost pro farmáře		
F9	I.1.1.1.	Modernizace zemědělských podniků

Přehled aktualizací SPL, k jakému datu byl SPL aktualizován, popis změn

V r. 2010 byl rozšířen počet Fichí (přidány Fiche 8 a 9).

V r. 2011 byla provedena aktualizace Fiche 2, 3 a 8 pro 14. kolo (6. výzvu) v souvislosti se změnou pravidel opatření. Dále byla provedena i aktualizace SPL v souvislosti s provedenými změnami.

V r. 2012 byly v souladu se změnou pravidel opatření IV.1.2 aktualizovány Fiche a celý SPL. SPL byl aktualizován i na základě závěru střednědobého hodnocení.

Před vyhlášením 9. výzvy byla provedena změna v rámci tzv. aktualizace Fiche 4 Příležitost pro krajinu, dále byl odstraněn překlep ve Fichi 1, kde omylem při kopírování řádků byl uveden špatný výklad preferenčního kritéria.

Průběžně bylo hlášení o změnách měněno území působnosti MAS z 54 na 59 obcí.

Předpokládaný rozpočet, skutečně čerpaný rozpočet (uváděná výše dotace)

	% z rozpočtu (dle platného SPL)	% z rozpočtu (stav k 30. 6. 2015)*	Podané žádosti		Schválené žádosti**		Proplacené projekty***	
			ks	Kč	ks	Kč	ks	Kč
Fiche 1	8	100	10	2 622 960	10	2 622 960	10	2 622 960
Fiche 2	19	100	37	18353971	29	12 092 331	29	12 092 331
Fiche 3	14	100	21	7 276 788	19	6 441 819	19	6 441 819
Fiche 4	2	100	3	726 468	3	726 468	3	726 468
Fiche 5	5	100	11	3 986 853	10	3 754 653	10	3 754 653
Fiche 6	16	100	6	4 699 000	5	4 249 000	5	4 249 000
Fiche 7	23	100	44	25 659 649	28	13 362 292	28	13 362 292

Fiche 8	8	100	5	2 216 069	5	2 216 096	5	2 216 096
Fiche 9	8	100	26	10 078 576	22	8 436 076	22	8 436 076
Celkem	100	100	163	75 620 334	131	53 901 668	131	53 901 668

* % zaregistrovaných projektů z dané Fiche na SZIF

** jedná se o schválené žádosti SZIF

Některé výzvy vykazují převis žádostí, nepokryté žádosti se objevují v zásobárně projektů a některé se znovu objevují ve výzvách. Aby se pokrylo širší spektrum žadatelů tak od r. 2009 byly přidány 2 nové Fiche. Spolufinancování je realizováno podle nastavení v SPL. Pravidla neumožňovaly variabilitu v míře podpory.

Alokované finanční zdroje byly dostatečné, v případě, že bylo zjištěno, že v některých opatřeních se nečerpají, vždy v dané výzvě byly prostředky přesunuty na opatření s největším převisem žadatelů. Největší převisy byly ve Fichi Příležitost pro všechny generace.

Program Leader ani nemůže řešit cestou finančních podpor celkové potřeby území. Jeho hlavní význam je podpořit aktivitu zdola nahoru, účastnit se procesu rozhodování a řízení ve vlastním území a podpořit rozvoj na lokální úrovni. K dosažení tohoto cíle MASMK realizovala rovněž měkké projekty, které přímo nespádají do PRV 2007-2013.

Přehled projektů mimo opatření IV.1.2. PRV realizovaných MASMK v období realizace SPL

Název	Poskytovatel dotace	Dotace (Kč)
From Estonia till Croatia: Intelligent Energy Saving Measures for Municipal housing in Central and Eastern European Countries (INTENSE)	Program Evropské komise Intelligent Energy Europe	3000000
Rozvoj systému značení místních produktů v Moravském krasu	Ministerstvo životního prostředí	221000
Malý slovníček horáctví	Jihomoravský kraj	50000
Inteligentní opatření pro úspory energie na jižní Moravě	Jihomoravský kraj	145000
Moravská brána do Evropy: Nové venkovské muzea a expozice	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	1500000
Moravská brána do Evropy: Mapování technicko-historických památek na venkově	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	1200000
Inteligentní opatření pro úspory energie v Moravském krasu	Ministerstvo pro místní rozvoj	300000
Moravská brána do Evropy: Zázemí pro činnost MAS a spolků na venkově	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	730000
„Nacieszyć oczy, ciało i duszę - zintegrowana oferta przyjaznych dla środowiska produktów i usług turystycznych - Dolina Baryczy Poleca!”	Finanční mechanismus EHPa Finanční mechanismus Norska	55000
Kras- naše společné dědictví	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	1200000
Rozprávkové královstvo slimáka Kraska	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	760000
Via Bohemica	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1	690000
Effective development of dispersed renewable energy in combination with conventional energy in Regions (ENERGYREGION)	OP Nadnárodní spolupráce Střední Evropa	6500000
Spoločné zamúčené histórie - mlyny, obilie a miestne produkty v našich regiónoch	OP přeshraniční spolupráce Slovensko-ČR	250000
Lokální identita zeleně venkovských sídel	Projekt VaV (žadatel Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, realizace výsadby původních dřevin)	70000
Podpora vzniku strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území oravský kras z.s. MAS	OP Technická pomoc	750000

Rozvoj MAS Moravský kras z.s.	Jihomoravský kraj	150000
Celkem		17571000

Zdroj: Vlastní data MASMK, 30. 6. 2015

Alokace

Stav k 30. 6. 2015	Celková alokace (Kč)	Alokace IV.1.2 (Kč)	Zazávazkováno IV.1.2 (Kč)*	Proplaceno IV.1.2 (Kč)*
2008	0	0	0	0
2009	12 772 277	10 916 765	10 916 765	10 916 765
2010	13 342 402	11 036 813	11 036 813	11 036 813
2011	13 030 333	11 090 565	11 090 565	11 090 565
2012	14 845 214	11 696 362	11 696 362	11 696 362
2013	11 282 923	6 407 671	6 407 671	6 407 671
2014		1 653 100	1 653 100	1 653 100
Celkem	65 273 149	52 801 276	52 801 276	52 801 276

* vztahováno na projekty zaregistrované v daném roce

Výzvy

	Fiche 1	Fiche 2	Fiche 3	Fiche 4	Fiche 5	Fiche 6	Fiche 7	Fiche 8	Fiche 9
1. výzva 1.- 20.9.2009	X					X	X		
2. výzva 4.-8.1.2010							X		
3. výzva 3.-7.5.2010		X	X					X	
4. výzva 23.7.-7.8.2010		X	X					X	
5. výzva 9.-16.5.2011	X				X				X
6. výzva 5.-9.9.2011		X	X		X			X	X
7. výzva 14.- 18.5.2012		X	X		X	X	X		X
8. výzva 3.- 7.9.2012							X		X
9. výzva 2.- 6.5. 2013	X	X	X	X	X	X			X
10. výzva 23.- 24.1.2014					X	X		X	X
Celkem	3F	5F	5F	1F	5F	4F	4F	4F	6F

Pozn. Křížky jsou označeny Fiche vyhlášeny v dané výzvě.

3. Metodický přístup

Pracovní tým pro realizaci SPL

Pracovník	Pozice	organizace
-----------	--------	------------

Ing. Jozef Jančo	Ředitel kanceláře	Zaměstnanec MAS
Ing. Petr Revenda	Finanční manažer	Zaměstnanec MAS
Jana Koudelková, DiS.	Asistentka	Zaměstnanec MAS
Ing. Michaela Pokorná, Ph.D.	Projektová manažerka	Zaměstnanec MAS
Mgr. Marie Horáková	Projektová manažerka	Zaměstnanec MAS
Ing. Martina Kolářová	Projektová manažerka	Zaměstnanec MAS

Na realizaci SPL se dále podíleli i členové všech orgánů MASMK (Programový Výbor, Výběrová komise, Kontrolní komise a Valná hromada).

Zdroje údajů pro monitoring

Pro sledování naplňování indikátorů SPL byly použity následující zdroje:

- Evidence monitorovacích indikátorů vedených MASMK a dalších podkladů z projektů žadatelů (kvantitativní údaje o čerpání dotací).
- Údaje z původního a aktualizovaných verzí SPL MAS MK.
- Rozhovor s klíčovými aktéry cílových skupin pro SPL (včetně subjektů, kteří nebyli žadateli).
- Programový dokument PRV a pravidla opatření IV.1.1. a IV.1.2.

Monitorovací indikátory

Bylo zvoleno 21 monitorovacích indikátorů, přehled je uveden v tabulce. Všechny monitorovací indikátory byly splněny, u některých Fichí i výrazně i překročeny.

Monitorovací indikátor	Plánovaná hodnota dle původního SPL	Plánovaná hodnota dle platného SPL	Dosažené hodnoty k 30. 6. 2015	% dosažení cílové hodnoty
MI 2	8	8	0	66,67
MI 9/1	6	6	4	0
MI 9/2	1	1	0	200
MI 9/3	15	15	30	271,43
MI 9/4	7	7	19	400
MI 9/5	1	1	4	900
MI 9/6	1	1	9	400
MI 9/7	1	1	4	2500
MI 10/1	2	2	50	0
MI 10/2	1	1	0	75
MI 10/3	4	4	3	500
MI 8/1	1	1	5	150
MI 8/2	2	2	3	2800
MI 8/3	2	2	56	4250
MI 8/4	2	2	85	350

MI 7	2	2	7	392,30
MI 6/1	13	13	51	338,46
MI 6/2	13	13	44	600
MI 13	2	2	12	750
MI 14	2	2	15	50
MI 18	2	2	1	66,67

Sběr dat o průběhu realizace SPL a celkově vytváření datové základny je sice zásadní podpůrnou činností pro administraci SPL, nicméně samotné evaluace začíná teprve tam, kde monitorování končí. Hodnocení SPL proto MASMK nezužovala na prosté počítání bodů za zrealizované výstupy a splnění monitorovacích indikátorů.

Hodnotící otázky

Povinné hodnotící otázky:

1. Do jaké míry přispěla podpora k budování místních kapacit pro zaměstnanost a diverzifikaci?
2. Do jaké míry přispěla podpora k dosažení cílů místní strategie?
3. Do jaké míry byl implementován přístup LEADER?
4. Do jaké míry přispěla implementace přístupu LEADER ke zlepšení místní správy?

Další hodnotící otázky:

1. Napomohla podpora k většímu zapojení lidí do dění v regionu?
2. Napomohla podpora k zavádění víceodvětvových přístupů?
3. Přispěla podpora k uplatnění inovačních postupů?
4. Přispěla podpora k realizaci projektů spolupráce MAS?

Způsob zodpovězení hodnotících otázek

Klíčové ukazatele hodnocení byly zvoleny podle tzv. I-O-O-I modelu:

- Relevance- ptáme se, zda se cíle SPL zaměřují na dostatečně závažná selhání, která je prioritní řešit s odkazem na strategické dokumenty (děláme správnou věc?).
- Efektivnost- zjišťujeme, zda přínosy podpořených aktivit jsou v souladu s cíli SPL, jak velký byl motivační (pákový) efekt podpory a do jaké míry lze přínosy přiřknout podpoře (co se stalo v důsledku podpory?).
- Efektivita- zkoumáme, zda jsou veřejné zdroje vynaloženy hospodárně, tj. zda dopady, výsledky a výstupy odpovídají vstupům (bylo možné dosáhnout stejného účinku s méně vstupy?).
- Užitečnost- šetříme, zda SPL vyřešil (anebo pomáhá řešit) selhání, kvůli kterému byl realizován, včetně jeho nezamýšlených následků, a komu to je ku prospěchu (je ještě třeba udělat něco dalšího?).
- Udržitelnost- chceme vědět, do jaké míry bude působení programu pokračovat i po jeho skončení (bude mít podpora trvalé přínosy?).

Pro posouzení naplňování zvolených ukazatelů byly použity následující metody:

- Dotazník pro žadatele a členy MASMK
- Studium programové dokumentace (PRV, Pravidla, mid-term hodnocení PRV apod.)
- Mid-term evaluace SPL
- Evidence monitorovacích indikátorů vedených MASMK a dalších podkladů z projektů žadatelů (kvantitativní údaje o čerpání dotací).
- Údaje z původního a aktualizovaných verzí SPL MAS MK.
- Řízené rozhovory s klíčovými aktéry cílových skupin pro SPL (včetně subjektů, kteří nebyli žadateli).
- Neformální rozhovory.

- BLOG na webové stránce.
- Společenské akce s prostorem pro zpětnou vazbu v rámci SPL (festivaly, exkurze atd.)
- Osobní neformální schůzky pro získání „neexaktních“ kvalitativních informací v důvěrném rozhovoru.

Postupy zpracování získaných dat:

Zdroje dat	Způsob uchování dat	Systém zpracování
• Evidence monitorovacích indikátorů vedených MASMK a dalších podkladů z projektů žadatelů (kvantitativní údaje o čerpání dotací). • Údaje z původního a aktualizovaných verzí SPL MAS MK. • Mid-term evaluace SPL	• Počítačové databáze	• Porovnávání, hledání zdůvodnění, sumarizace zjištění. • Analýza počítačové databáze.
• Řízené rozhovory s klíčovými aktéry cílových skupin pro SPL (včetně subjektů, kteří nebyli žadateli). • Neformální rozhovory. • Společenské akce s prostorem pro zpětnou vazbu v rámci SPL (festivaly, exkurze atd.) • Osobní neformální schůzky pro získání „neexaktních“ kvalitativních informací v důvěrném rozhovoru.	• Zapisování poznámek • Zápisy	• Kvalitativní analýza • Podrobné zpracování
Dotazníkové šetření	• Uzavřené otázky - sumarizace v záznamových arších. • Otevřené otázky - kódování a zachycování četnosti výskytu v záznamových arších.	• Běžné kvantitativní zpracování, popisná statistika. • Kvalitativní analýza.
BLOG na webové stránce	• Počítačové databáze.	• Porovnávání, hledání zdůvodnění, sumarizace zjištění.

4. Odpovědi na hodnotící otázky

Zodpovězení hodnotících otázek je založeno na základě výsledků získaných pomocí výše uvedených metod, které jsou schopny na dané otázky uspokojivě odpovědět.

Odpovědi na povinné hodnotící otázky

Otázka č. 1.: Do jaké míry přispěla podpora k budování místních kapacit pro zaměstnanost a diverzifikaci?

Analýza dat a dalších ukazatelů

Popis dat a ukazatelů:

V SPL nebyly prosazovány nové trvalé pracovní místa podle metodiky v příloze 6. Pravidel pro opatření IV.1.2, protože se jednalo o rizikový ukazatel pro žadatele. Při změně podmínek je 5letý závazek a vrácení všech dotací velmi tvrdé opatření. Tvorba pracovních míst má vysokou závislost na hospodářském vývoji v ČR, v regionu, kde je zaměstnanost silně založena na terciárním sektoru je proto velmi důležité vybudovat stabilní spolupracující síť malého a středního podnikání s dlouhodobým ekonomickým efektem, ekologickou „přidanou hodnotou“ a sociálními pozitivními

dopady pro region. V rámci realizovaných projektů žádné pracovní místo nebylo vytvořeno. V rámci SPL nebylo implementováno opatření PRV na podporu diverzifikace zemědělských podniků. V zrealizovaných projektech lze vysledovat vliv na diverzifikaci ekonomiky pouze nepřímo (v případě pořízení některé techniky lze předpokládat, že po skončení období udržitelnosti bude sloužit i pro poskytování služeb jiným subjektům).

- **Relevance:** Průměrná. SPL byl zaměřený na tvorbu nových pracovních míst, u každého opatření toto bylo jedním z preferenčních kritérií. V území MASMK byla v průběhu realizace ale poměrně nízká nezaměstnanost 6-8 %. V případě ztráty zaměstnání nebylo problém najít zaměstnání v podstatě v jakékoliv profesi v Brně. Nezaměstnanost nebyla pro území závažným problémem.
- **Efektivnost:** Nízká. V případě 5 projektů žadatelé uváděli, že díky realizaci projektu (v kombinaci s dalšími faktory) nové pracovní místa vytvořili, což lze pokládat za pákový efekt.
- **Efektivita:** Velmi slabá. Dopady, výsledky a výstupy neodpovídali vstupům (v případě celkové podpory na projekty 52,8 mil. Kč nebylo vytvořeno žádné pracovní místo).
- **Užitečnost:** Velmi slabá. SPL nevyřešil a ani nenapomohl vyřešit nezaměstnanost zejména osob hůře uplatnitelných na trhu práce.
- **Udržitelnost:** Velmi slabá. Není větší předpoklad vytváření nových pracovních míst po skončení realizace SPL.

Vnější vlivy:

Mimořádně vysoký stupeň otevřenosti české ekonomiky vůči světovým tokům zboží, financí, práce a know-how je jak předností, tak i rizikem budoucího vývoje u nás. Na jedné straně otevřenost skýtá vysoké výnosy z dělby práce a šíření technologií. Na druhé straně to vyžaduje vysoké nároky na přizpůsobovací procesy, které v krátkém období mohou být velice bolestivé. Aktuálně je výkonnost (HDP) české ekonomiky tvořena exportem přibližně z jedné poloviny.

Otevřenost české ekonomiky je příznačná v oblasti exportu i importu a zásadní je u komodit, které je obtížné nebo nemožné nahradit jinými cílovými, resp. zdrojovými trhy. Zásadní je v tomto směru energetická závislost, která se zvolna přesouvá na politicky problematické Rusko. Jsou to sice zatím „jen“ necelé 2/5 energie (zbytek energie získáváme převážně z domácích zdrojů, případně ze západoevropského trhu), což je méně než u téměř všech států středovýchodní Evropy, ale různé druhy energie nejsou vzájemně zaměnitelné. V případě spotřeby ropy v ČR činí podíl dovozu z Ruska 65 % a v případě zemního plynu dokonce 78 %.

V příštích letech lze očekávat další zvyšování konkurence na propojujícím se evropském i celosvětovém trhu. Brno jako centrum regionu, na které MASMK přímo navazuje, bude vystaveno výzvě posunout se v hierarchii středisek regionů do vyšších pater díky koncentraci oborů s vyšší přidanou hodnotou, rozhodovacích funkcí, inovací, výzkumu a posunu místních podniků v hierarchii mezinárodních korporací. Naplnění této výzvy je přitom obtížné vzhledem k pozici české ekonomiky v globálních sítích i vzhledem k pokračující koncentraci výše zmíněných faktorů do největších středisek. Určitou příležitostí pro BMO a Jihomoravský kraj je proto specializace a nalezení úzce vymezených oborů a „nik“ (tržních výklenků), v nichž je možné dosáhnout nadnárodního nebo i celoevropského významu.

Odpověď na hodnotící otázku

Vzhledem k problémům s udržitelností pracovního místa nebylo vytvoření pracovního místa výstupem žádného projektu. **Nevznikla sice nová pracovní místa, ale díky podpoře projektů se dost žadatelů postavilo na vlastní nohy, nebo se alespoň udrželi jako osoby samostatně výdělečně činné.** Realizace malých tzv. leaderovských projektů ve své podstatě ani nemohla mít markantní dopad na pracovní trh. Změna vtahů na venkově směrem k partnerství, komunikaci, spolupráci sektorů, měla okrajový dopad na 1., 3. a částečně 2. a 4. cíl SPL MAS MK.

Řídící orgán PRV pravděpodobně předpokládal mnohem vyšší počet pracovních míst vzniknuvších u podpořených podniků v rámci opatření IV.1.2 i v celé ČR.

Podpora nepomohla diverzifikaci, dá se říci, že pouze nepřímo. I když nedostatečná diverzifikace byla identifikována v analytické části SPL jako jeden z problémů a zároveň i příležitostí pro rozvoj místní ekonomiky.

Pro další období MASMK musí s tvorbou nových pracovních míst a zejména s opatřeními na diverzifikaci ekonomiky počítat a zařadit je do svých strategických dokumentů, protože některé negativní faktory ve vývoji ekonomiky a konkurenční tlaky prohlubují závislost regionu na vnějších zdrojích.

Otázka č. 2.: Do jaké míry přispěla podpora k dosažení cílů místní strategie?

Analýza dat a dalších ukazatelů

Popis dat a ukazatelů:

SPL je soubor vzájemně se podporujících opatření, která jsou zaměřena na dosažení jednoho anebo více konkrétních a předem vymezených cílů. Smyslem realizace SPL bylo dosažení změny, zlepšení neuspokojivého stavu, změna chování příjemců podpory, napravení nějakého selhání. Cíle SPL tudíž měli být vymezeny dynamicky ve srovnání s výchozím stavem. Bohužel pravidla opatření tyto požadavky nezahrnovaly a cíle SPL MASMK byly nastaveny obecně bez měřitelných indikátorů jejich naplňování.

Předpokladem pro kvalitní zhodnocení SPL je jasné vymezení jeho cílů, v čem bude spočívat úspěch a jakým způsobem to bude možné sledovat. Pokud jsou cíle vágní, nekonkrétní a neověřitelné, nemá se na jedné straně hodnotitel o co opřít a na druhé straně se nemá poskytovatel na co odvolat, pokud by mu hodnocení nepřipadalo spravedlivé.

Na základě analýz lze konstatovat pouze, že realizovaná opatření směřovaly k naplnění cílů a většina je naplňovala přímo.

Cíl I, který je zaměřen na rozvoj péče o jedinečné přírodní, kulturní a historické dědictví Moravského krasu především cestou posilování identity venkovské oblasti a zapojováním místních komunit a podnikatelů, byl dobře zvolen a v průběhu realizace SPL naplňován. Cíl II, který je zaměřen na rozvoj podnikání založené na místních zdrojích, byl naplněn v oblasti rozvoje sociálního podnikání, částečně také s ohledem na ekologickou šetrnost. V oblasti zakládání a rozvoje nových, inovativních podniků, rozvoj výroby a služeb pro místní obyvatele, vznik nových pracovních míst se tento cíl doposud splněn nebyl? Cíl III, zaměřený na tvorbu a rozvoj silného image Moravského krasu v sektoru cestovního ruchu a Cíl IV - zvyšování kvality života, byl částečně splněn, ale sami členové MAS ještě označili, že je stále ještě problém ho zcela dosáhnout. Dochází sice mírně ke zlepšení organizace venkovské společnosti a zvyšování kvality života v Moravském krasu, důležité však bude především, jak projekty budou působit v dlouhodobějším horizontu, zda se skutečně jedná o silné budoucí posilování spolupráce a integrace.

- **Relevance:** Nízká. Cíle SPL zaměřovali na identifikované problémy MASMK (nedostatečné využití kulturního, historického a přírodního dědictví v cestovním ruchu, nedostatek zpracovatelských kapacit pro místní produkci, nízká finalizace zemědělské výroby), nerefletovali ale problémy nízké konkurenceschopnosti zemědělství, živelnou suburbanizaci v jižní části MASMK, problematiku lidských zdrojů, zaměstnanosti a školství.
- **Efektivnost:** Průměrná. Přínosy podpořených projektů byli v souladu s cíli SPL. Motivační efekt se projevil u menších projektů F9 zaměřených na modernizaci zemědělských podniků, kde úspěšná realizace projektů motivovala 3 žadatele k finalizaci výroby. Motivační efekt uváděli i 3 žadatelé z F7, kdy na projekt zrealizovaný v rámci SPL navazovaly další projekty.
- **Efektivita:** Dobrá. Dopady, výsledky a výstupy odpovídali vstupům. Jednalo se o menší projekty do 2 mil. Kč. Snahou žadatelů bylo účelné využití prostředků k naplnění cílů SPL, čemu odpovídá i množství projektů (131).
- **Užitečnost:** Střední. Opatření pomohly řešit identifikované cíle SPL. V případě další strategie bude potřeba pečlivě nastavit cíle s indikátory více založené na problémové analýze a analýze potřeb.
- **Udržitelnost:** Slabá. SPL plně nerefletoval na skutečné problémy a potřeby území, tyto se navíc v čase poměrně rychle mění. Většina cílů pro novou strategii by měla být nastavena jinak.

Vnější vlivy:

V období realizace SPL došlo ke změně strategie regionální politiky EU. V polovině června 2010 byla Evropskou komisí schválena Strategie EU 2020, která je po Lisabonské smlouvě nástupnickou strategickou vizí EU pro nadcházející desetiletí. Jde o základní koncepční dokument na úrovni EU, který je podstatný pro tvorbu a nastavení prakticky

všech unijních politik po roce 2013, včetně regionálních politik. Těžiště Strategie EU 2020 spočívá v podpoře třech priorit - tzv. inteligentního růstu (rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích), udržitelného růstu (podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje) a inkluzivního růstu (podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností vyznačující se sociální a územní soudržností). Klíčovými hesly tak jsou konkurenceschopnost, zaměstnanost a kvalita lidských zdrojů, sociální začleňování a životní prostředí.

Regionální politika EU v ČR na jedné straně podporuje konkurenceschopnost regionů (a přirozeně zvláště jejich center) prostřednictvím vysoce sofistikovaných ekonomických aktivit, výzkumu, vývoje atd., na straně druhé akcentuje také témata sociální soudržnosti, začleňování atd.

Odpověď na hodnotící otázku

V SPL nebyly stanoveny indikátory pro kvantifikaci cíle. Cíle SPL měli být vymezeny dynamicky ve srovnání s výchozím stavem. Bohužel pravidla opatření tyto požadavky nezahrnovaly

a cíle SPL MASMK byly nastaveny obecně bez měřitelných indikátorů jejich naplňování. Na základě analýz lze konstatovat pouze, že realizovaná opatření směřovaly k naplnění cílů a většina je naplňovala přímo.

SPL by měl být přiměřeně zacílen na odstraňování důsledků hospodářské krize, respektive podpora by se více zaměřovala na cíle jako snižování nezaměstnanosti, inkluze, podpora cestovního ruchu aj.

Pro další období by se ve strategii MASMK měli cíle vycházet z identifikovaných problémů a potřeb a orientovat se na i podporu konkurenceschopnosti zemědělství, problematiku lidských zdrojů, zaměstnanosti a školství, rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích), udržitelném růstu (podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje) a inkluzivním růstu (podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností vyznačující se sociální a územní soudržností).

Otázka č. 3.: Do jaké míry byl implementován přístup LEADER?

Popis dat a ukazatelů:

Základem pro popis analytického rámce je předpoklad, že MAS plní v regionu role, které naplňují v souladu se základními principy metody LEADER. Neplnění některé z klíčových rolí (nebo neplnění více rolí) by vedl k neúspěchu MAS v kontextu rozvoje regionu.

Principy LEADER-u:

- 1) existující strategie místního rozvoje
- 2) partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem
- 3) přístup za zdola „bottom up“
- 4) integrované a více sektorové akce
- 5) inovační přístup
- 6) spolupráce
- 7) vytváření sítí.

Metoda LEADER implementována v MASMK byla založena na všech uvedených principech. SPL byl strategií vytvořenou zdola na základě partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem. MASMK realizovala i integrované a více sektorové akce. Jednalo se o projekty mimo opatření IV.1.2. zaměřené na marketing místní produkce výrobků a služeb (MORAVSKÝ KRAS regionální produkt®, Via Bohemica, Kras- naše společné dědictví a Pohádkové království šneka Krasíka). Inovační přístup byl ve větší míře uplatňován právě MASMK v uvedených projektech. Většinou se jednalo o projekty spolupráce. Samotná MASMK vytvořila vlastní síť spolupracujících subjektů- místních výrobců, producentů a poskytovatelů služeb se značkou MORAVSKÝ KRAS regionální produkt® a síť spolupracujících pohádkových kanceláří v rámci Pohádkového království šneka Krasíka.

Základním předpokladem pro úspěšnou aplikaci LEADER-u v MASMK byl fakt, že v managementu měla lidé se schopností koncepčního uvažování (např. uvažovat v širších souvislostech, mít vysoké cíle, vytvářet kontakty, vize, schopnost vybírat dobré pracovníky a dobrý úsudek).

Zpočátku byla jistá nedůvěra v MAS, která zdánlivě „konkuruje“ veřejné správě (názor že se strategií nepodaří realizovat měly 2/3 členů).

Ke změně tohoto převládajícího názoru přispěla úspěšná realizace programu LEADER ČR 2007. Později se připojily aktivity na posilování vzdělávání v regionu v konkurenceschopnosti a diverzifikaci místní ekonomiky a marketing místních produktů.

Projekty podpořené v rámci programu Leader ČR 2007

Název projektu	Žadatel	Přiznaná dotace v Kč
Dobudování multifunkčního areálu kozí farmy	Eva Sedláková	77500
Lávka pro pěší přes přírodní závrt	Městys Ostrov u Macochy	800000
Pořízení víceúčelové komunální techniky v Račicích	Obec Račice-Pístovice	700000
Pořízení mulčovače v Krásensku	KOJÁL Krásensko, družstvo	215000
Malá pekárna v Pivovaru Černá Hora	Pivovar Černá Hora a.s.	450000
Informační a prodejní místo místních produktů ve Veselici	Obec Vavřinec	280000
Celkem		2522500

Zdroj: Vlastní data MASMK, 31. 12. 2007

Projekty zaměřené na vzdělávání ke konkurenceschopnosti a diverzifikaci místní ekonomiky a marketing místních produktů

Rok	Název	Poskytovatel dotace	Dotace (Kč)
2007	Značení místních produktů v regionu Moravský kras a okolí	Ministerstvo životního prostředí	183000
2007	Na venkově pro venkov	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření III.3.1	432000
2007	Na venkově pro venkov	Ministerstvo životního prostředí	210000
2007	Noviny Doma v Moravském krasu	Ministerstvo životního prostředí	91000
2007	Vzdělávání podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství na modelových lokalitách	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření I.3.1	864000
2008	Rozvoj systému značení místních produktů v Moravském krasu	Ministerstvo životního prostředí	221000

Zdroj: Vlastní data MASMK, 30. 6. 2015

Respondenti v otevřené otázce dotazníku a řízených rozhovorů na přidanou hodnotu partnerství odpověděli tak, že partnerství vnímají jako velmi příznivou dovednost, které je přínosná pro obě strany. Prohloubily se tím jak zkušenosti obou sektorů, tak síla ovlivnit pozitivně rozvoj v území. Oba sektory získají lepší přístup k informacím a lépe pochopí postupy a běžné činnosti navzájem a konečný přínos je pak pro další lidi v území. Zásadní je decentralizace moci ve věcech, které jsou lokálním problémem, lépe a se v tomto partnerství řeší problémy „na míru“ regionu. Mezi nejčtenějšími přínosy byly uváděny nové kontakty na další spolupráci, aktivizace území a podpora aktivního života v regionu a zájem o dění obecně.

V r. 2010 v rámci hodnocení ministerstva zemědělství a Státního zemědělského a intervenčního fondu byla MASMK zařazena mezi 10 nejlepších místních akčních skupin v republice, v roce 2011 se umístila v hodnocení na 1. místě a v r. 2012 na 2. místě.

- Relevance: Vysoká. MASMK při implementaci přístupu LEADER řešila aktuální potřeby území a pracovala na základě všech 7 principů metody LEADER.
- Efektivnost: Vysoká. Přínosy podpořených aktivit a realizovaných aktivit vysoké, vlastní aktivity a nápady chápány jako pákový efekt vytvářejí partneři zapojení do sítí MORAVSKÝ KRAS regionální produkt® a Pohádkové království šneka Krasíka.
- Efektivita: Vysoká. Dopady, výsledky a výstupy implementace metody LEADER odpovídají vstupům. MASMK maximálně zhodnotila získané finanční zdroje nejenom na přímou podporu projektů žadatelů, ale i na posilování a rozvoj partnerství. To se podařilo hlavně díky tomu, že v managementu měla lidí se schopností koncepčního uvažování (např. uvažovat v širších souvislostech, mít vysoké cíle, vytvářet kontakty, vize, schopnost vybírat dobré pracovníky a dobrý úsudek).
- Užitečnost: Vysoká. MASMK plně využila možnosti dotací na budování a rozvoj místního partnerství a jeho kapacit ke prospěchu všech obyvatel regionu.
- Udržitelnost: Vysoká. Hodnoty vytvořené implementací přístupu LEADER se nepočítají jen na peníze a akce. Vytvořené partnerství a nastartované aktivity pokračují i po skončení realizace SPL.

Vnější vlivy:

Iniciativa LEADER od svého počátku v roce 1991 usilovala o to, aby mohla venkovským společenstvím nabídnout co nejlepší způsob, jak zapojit místní účastníky na budoucím rozvoji jejich oblasti. Tento přístup vyvolal značnou vlnu zájmu v zemích EU, včetně ČR. Důležité je, že iniciativa LEADER byla a je přebírána i za hranicemi svého vlastního okruhu příjemců. Zájem, který LEADER vzbudil, má někdy dopad i na orgány veřejné správy a politiky na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, a to díky svému potenciálu řešit vývojové problémy prostřednictvím nových forem partnerství a propojením činností.

LEADER aktivity čerpají informace i postupy na základě zkušeností lokálních modelů rozvoje venkova, vytváří bohatou paletu koncepčních a provozních zkušeností a praktik. Mezi jiným se zde objevuje i zemědělská modernizace, rozvoj infrastruktury, správa krajiny, venkovské hospodářské diverzifikace; sociální a hospodářské soudržnosti a zmírnění venkova, znevýhodnění a deprivace. Protože neexistuje pro problémy venkova jedna „zastřešující politika“, je důležité, aby rozvoj venkova vycházel ze zachování rozmanitých, vnitřních aktiv každé oblasti.

Vývoj hodnotového systému je významným zdrojem vývoje chování a způsobu života, kultury a rozvrstvení společnosti. Pokud jde o Českou republiku, ukazuje se, že hodnotové preference se zde v posledních přibližně dvaceti letech vyvíjely podobně jako ve většině evropských zemí, s rozdíly v poklesu váhy hodnoty rodiny, náboženství a politiky a s vyšším nárůstem hodnoty volného času. Dochází k nárůstu rozporů v hodnotovém systému uvnitř populace jednak mezi věkovými kategoriemi a vzdělanostními skupinami obyvatelstva, mezi regiony ČR, ale také mezi elitami, většinovou společností a pasivními či vyloučenými vrstvami. To zakládá možnosti vážných konfliktů a krizí v blízké budoucnosti. Diskuse nad hodnotovým systémem přitom není přítomná ani v médiích, ani ve vládnutí. To vše zakládá nebezpečí anomie a toto nebezpečí může být výrazným ohrožením rozvoje kvality a udržitelnosti života společnosti v ČR.

Odpověď na hodnotící otázku

Realizace programu LEADER MASMK ukázala možnosti, které nabízí partnerství. Naučila MASMK realizovat společné projekty a zvládnout administrativu s těmito projekty spojenou.

Koordinace spolupráce MASMK pomohla k hlubšímu porozumění potřeb partnerů v území. To, že se dařilo a daří úspěšně realizovat rozvojové projekty, s sebou přináší i zájem nových potenciálních partnerů, kteří se zajímají o činnost MASMK a nabízejí své aktivity k začlenění do struktur činností MASMK. Důležitým úspěchem je užší spolupráce mezi jednotlivými subjekty ze všech sektorů. V průběhu procesu řízení se MASMK naučila komunikovat během řešení s různými názory a hledat kompromisní řešení prospěšná pro všechny zúčastněné. Ne vždy se to dařilo, ale problémy vzniklé mnohdy neústupností některého z partnerů se podařilo vyřešit s trpělivostí a pozitivním přístupem ke každému jednajícímu. Nakonec se tedy ve většině případů našlo vhodné řešení a názory byly sjednoceny a využity.

V rámci realizace SPL se podařilo MASMK iniciovat nová partnerství mezi sektory, u kterých v minulosti nebyla spolupráce myslitelná, a to především veřejného sektoru s podnikatelským.

Velmi intenzivním nasazením manažerů a jejich entusiasmem se podařilo zlepšit územní konkurenceschopnost především v oblasti absorpční kapacity regionu, v oblasti nových nápadů a řešení, ve kterých se již pravidelně vyskytuje model partnerství jako samozřejmá součást.

Výsledky realizace projektů SPL se nepočítají jen na peníze a akce. Díky nim se začal také zvyšovat počet partnerů, kteří se chtěli aktivně zapojit do spolupráce na rozvoji regionu.

Otázka č. 4.: Do jaké míry přispěla implementace přístupu LEADER ke zlepšení místní správy?

Analýza dat a dalších ukazatelů

Popis dat a ukazatelů:

V rámci SPL byl podpořen 1 projekt na rekonstrukci budovy obecního úřadu. Společné projekty obcí nebo DSO v rámci SPL nebyly realizovány. MASMK ale iniciovala spolupráci samotných obcí na svém území, byla vytvořena platforma pro spolupráci obcí a řešena možná spolupráce obcí. MASMK si na základě analýz provedených z výstupů dotazníkového šetření v regionu zvolila pět témat, pro které je forma spolupráce obcí na platformě MAS vhodná. Tato témata jsou odpadové hospodářství, protipovodňová opatření, zaměstnanost, regionální školství a cestovní ruch. V jednotlivých oblastech byly definovány problémy a potřeby.

Spolupráce obcí v oblasti odpadového hospodářství je spíše mizivá. Z tohoto důvodu je na území MASMK vysoce variabilní spolupráce obcí se svozovými společnostmi. Většina obcí je zaměřena na odpadové hospodářství pouze svého území.

V území byly identifikovány následující potřeby:

- Snižování nákladů na odpadové hospodářství obcí (snížení cen za svoz a odstranění komunálního odpadu).
- Výchova a osvěta v oblasti třídění odpadů.
- Řešení problémů s biologicky rozložitelným odpadem - zejména trávou z obecních a v některých případech i soukromých ploch.
- Likvidace drobných černých skládek.
- Řešení recyklace stavebních a biodegradabilních odpadů.
- Zefektivnění provozu existujících zařízení pro nakládání s odpady (zejm. sběrné dvory odpadu).
- Případná realizace společných projektů zařízení k nakládání s odpady (sběrné dvory odpadu pro sousední obce, komunitní kompostárny apod.)

Pro správnou funkčnost a efektivitu protipovodňových opatření je nutná vzájemná provázanost a

doplňkovost všech druhů opatření. Z hlediska potřeb lze tyto rozdělit na území MASMK následovně:

- Prevence škod způsobených povodněmi díky vhodnému umístění staveb, přizpůsobení staveb povodňovému riziku, vhodnému využití území a zemědělských a lesohospodářských praktik (zpracování projektů pozemkových úprav, územních a regulačních plánů).
- Využití strukturních i nestrukturních opatření k protipovodňové ochraně, ke snížení pravděpodobnosti a dopadů záplav (realizace protipovodňových projektů v údolí Svitavy, realizace projektů komplexních pozemkových úprav v centrální části Dražanské vrchoviny).
- Informovanost obyvatelstva o nutnosti protipovodňových opatření, povodňovém riziku a správném chování v době ohrožení (informační systém pro obce v údolí Svitavy).
- Vytvoření záchranných plánů pro případ povodně (zejména v údolí Svitavy).

Území MASMK není schopno vygenerovat dostatečný počet pracovních míst pro vlastní obyvatelstvo, které je tak závislé na pracovních nabídkách z měst. S tím souvisí i další typická charakteristika - přes 80 % obyvatel obcí za svou práci dojíždí, což má širší dopady na umístění poptávky po produkci a službách do místa zaměstnání. Tím se oslabuje poptávka a omezuje se tak i možnost podnikání v území MAS MK. Dalším limitem pro podnikání v území je nedostatečné technické zázemí a infrastruktura. V území byly identifikovány následující potřeby:

- Vzdělávací aktivity v nových směrech podnikání na venkově.
- Zřizování a vybavení drobných zpracoven produktů (pálenice, moštárny, sušárny ovoce, sušárny hub, výroby povidel, džemů apod.).
- Vzdělávání v oblasti místní produkce, marketingu zpracování produkce a sítě, předávání znalostí a zkušeností.
- Podpora síťování klíčových aktérů a budování partnerství v místní ekonomice.
- Otevřené dny na farmách, exkurze na farmy, prodej místních produktů poblíž komunikací a turistických tras, prodej ze dvora, jarmarky a trhy.
- Zakládání chráněných dílen a sociálních podniků.

Spolupráce obcí je žádoucí také v oblasti rozvoje cestovního ruchu. Hlavním magnetem cestovního ruchu v území jsou veřejnosti přístupné jeskyně. Jejich návštěvnost řádově přesahuje návštěvnost všech ostatních atraktivit. Cestovní ruch na území kulminuje v létě, významná je víkendová rekreace obyvatel brněnské aglomerace, která je intenzivní i v jarních a podzimních měsících. Důležitou součástí cestovního ruchu jsou organizované školní skupiny (květen-červen, září). V území byly identifikovány následující potřeby:

- Spolupráce při vytváření komplementárních aktivit a produktů cestovního ruchu postavených na spolupráci místních poskytovatelů služeb
- Zlepšení využití potenciálu kulturního cestovního ruchu, včetně doplňkových služeb, který by vhodně doplnil současné hlavní atraktivity regionu.
- Zlepšení využití potenciálu sportovních aktivit cestovního ruchu (skalní lezení, cykloturistika, běžecké lyžování) a pro rozvoj cestovního ruchu mimo hlavní sezónu.
- Spolupráce a koordinace rozvoje kulturního cestovního ruchu.
- Koordinace aktivit cestovního ruchu, zajištění vzájemné informovanosti a komunikace mezi subjekty.

V MASMK se nacházejí mateřské, základní a střední školy. Úloha MASMK by se měla spočívat zejména v podpoře pozitivních trendů a propagování příkladů dobré praxe – již existující spolupráce mezi školami, neziskovými organizacemi a obcemi. Stejně tak by MASMK měla usilovat o rozvoj personálních zdrojů a pozitivní atmosféry na školách umožňující plné uplatnění a rozvoj potenciálu všech žáků. Školy i menší obce by rovněž ocenily pomoc a ulehčení administrativní náročnosti svázané s grantovými řízeními, které jsou nezbytné pro získání finančních zdrojů pro zachování a rozvoj škol. Tato aktivita by měla být prováděna činností analytickou, tedy stanovení skutečných cílů, zájmů a potřeb škol a jejich vývoj v čase. Jednou ze specifických potřeb je také rozšíření kapacit mateřských a základních škol v konkrétních lokalitách (zejména v rychle rostoucích obcích v blízkosti Brna) a rozšíření nabídky o zařízení pečující o děti mladší tří let.

Uvedené problémy a potřeby má MASMK zájem řešit v rámci samostatného opatření v SCLLD.

- Relevance: Nízká. SPL se přímo nezaměřoval na zlepšení místní správy.
- Efektivnost: Nízká. V rámci SPL byl podpořen pouze 1 projekt na rekonstrukci budovy obecního úřadu, nebyly podpořeny žádné projekty spolupráce místní správy. Motivační efekt podpory byl nulový.
- Efektivita: Vysoká. U podpořeného projektu byly prostředky vynaloženy účelně a hospodárně.
- Užitečnost: Nízká. Vzhledem k počtu realizovaných projektů.
- Udržitelnost: Vysoká v případě, že MASMK zapracuje do SCLLD samostatné opatření řešení rozvoje veřejné správy

Vnější vlivy:

Stav veřejných financí České republiky je z hlediska mezinárodního srovnání základních ukazatelů prozatím relativně dobrý, nicméně nastoupené trendy (tj. prohlubování schodků veřejných rozpočtů, zvyšování podílu dluhu na HDP na současných cca 45 %) jsou jednoznačně negativní. Ani v období nejsilnějšího hospodářského růstu se nepodařilo dosáhnout vyrovnaného stavu veřejných financí. Velmi vysoké tempo růstu veřejného dluhu představuje pro ekonomiku ve středním a delším období velké nebezpečí včetně rizika ovlivňující možnosti splácení dluhu. Rychlé tempo stárnutí obyvatelstva pak hrozbu pro makroekonomickou stabilitu umocňuje. Deficit v sobě navíc zahrnuje vysoký podíl mandatorních výdajů na úkor investic, které jsou považovány za „zdravější“ formu deficitu. Významné dopady pro území MASMK přinesly v této souvislosti změny rozpočtového určení daní, které se mírně negativně dotkly rozpočtů čtyř největších měst ČR, tj. i Brna (v jeho případě -0,2 mld. Kč ročně), a několika populačně nejmenších obcí v ČR. Na druhé straně u všech ostatních obcí (tedy i u velké většiny obcí MASMK) došlo ke zvýšení příjmů v celkové výši 13 mld. Kč. Systém rozpočtového určení daní v ČR je přitom založen na solidárním principu, tedy na přerozdělování drtivé části celkového objemu peněz zejména na základě počtu obyvatel dané obce. Vlastní příjmy obcí tvoří jen malou část jejich rozpočtů.

Odpověď na hodnotící otázku

Podpora se přímo nezaměřovala na zlepšení veřejné správy v území. V rámci SPL byl podpořen 1 projekt na rekonstrukci budovy obecního úřadu. Společné projekty obcí nebo DSO v rámci SPL nebyly realizovány. MASMK iniciovala spolupráci samotných obcí na svém území, byla vytvořena platforma pro spolupráci obcí a řešena možná spolupráce obcí. MASMK si na základě analýz provedených z výstupů dotazníkového šetření v regionu zvolila pět témat, pro které je forma spolupráce obcí na platformě MAS vhodná. Tato témata jsou odpadové hospodářství, protipovodňová opatření, zaměstnanost, regionální školství a cestovní ruch. V jednotlivých oblastech byly definovány problémy a potřeby.

V nově zpracovávané SCLLD by se MASMK měla více zaměřit na rozvoj kapacit veřejné správy území a na podporu spolupráce obcí na řešení problémů a potřeb a realizaci rozvojových projektů.

Odpovědi na další hodnotící otázky

Otázka č. 1.: Napomohla podpora k většímu zapojení lidí do dění v regionu?

Analýza dat a dalších ukazatelů

Popis dat a ukazatelů:

Celkem 22 realizovaných projektů nevykazuje zapojení veřejnosti při přípravě projektu, řada z nich pak ale bude veřejnosti sloužit, např. jízďárny, rekonstrukce penzionů nebo vybudování odstavného parkoviště U Buku pro návštěvníky lesa. Činnost MASMK velmi výrazně pomohla zapojit lidi do procesu rozvoje území.

Podpora napomohla např. mladým lidem v NNO, v obcích. Přičemž je nutno říci, že „mladé“ je nutno pro tuto otázku vnímat jako aktivní občané ve věku 25 - 35 let. V oblasti samosprávy tito „mladí“ i noví starostové mají právě možnost pro obec i NNO něco zbudovat a ukázat svou schopnost.

Z celkového počtu projektů pouze 3 nevykazovaly podporu pro větší zapojení žen v regionu. Jedná se o rekonstrukci stávajícího objektu na sklad obalového materiálu, vybudování odstavného parkoviště U Buku pro návštěvníky lesa a rekonstrukce stáje na pštroší farmě. Zda a jak byly ženy zapojeny do dění v obci před zahájením činnosti MASMK, nelze přesně podložit čísly, je však zřejmé, že podle složení MASMK, přehledu žádostí podpořených projektů i z bohaté fotodokumentace MASMK, že ženy nestojí stranou SPL a rozvoje venkova. Pokud bude v dalším období lépe podchyceno sledování nových pracovního místa, bude možné také kvantitativně vyhodnotit tento ukazatel.

Veřejnost byla zapojena do přípravy SPL komunitním způsobem, v jednotlivých obcích probíhaly tzv. kulaté stoly. Na veřejnost byly cíleny i vzdělávací akce MASMK a další realizované projekty.

Do akcí v rámci projektů spolupráce LEADER se aktivně zapojovaly i dobrovolníci v regionu.

K podpoře zapojování lidí do dění v regionu MASMK vydávala v průběhu realizace SPL pravidelně dva krát ročně noviny Doma v Moravském krasu. Noviny byly distribuovány do všech domácností v území. Velmi efektivním nástrojem o informování o MASMK, dění v regionu a potenciálně i k zapojení do činnosti MASMK a dění v regionu byly také webové stránky

www.mas-moravsky-kras.cz a blog <http://blog.mas-moravsky-kras.cz/>

Ke zvýšení zapojení lidí do dění v regionu nepomohly primárně podpořené projekty v rámci opatření IV.1.2, ale právě komunikační nástroje a další aktivity a projekty financované z opatření IV.1.1 nebo jiných grantů a dotací.

Nutným předpokladem pro realizaci SCLLD a dalších projektů MASMK je zapojení všech členů, partnerů a aktivních lidí regionu. Na podporu spolupráce a síťování by MASMK měla zařadit do strategie samostatná opatření.

- Relevance: Vysoká. Podpora pomohla aktivizovat lidský potenciál v regionu a zapojit lidi do dění.
- Efektivnost: Vysoká. Přínosy podpořených aktivit byli v souladu s cíli SPL. Motivační efekt se projevil v zapojení lidí v regionu do pořádání kulturních akcí, vznikly 3 nové tradiční akce (na základě akcí pořádaných MASMK).
- Efektivita: Vysoká. Veřejné zdroje byly vynaloženy hospodárně, dopady, výsledky a výstupy odpovídají vstupům. Grafické a propagační produkty a akce zajišťovala MASMK vlastními kapacitami, bez externích dodavatelů služeb. Finanční prostředky byly vynaloženy maximálně efektivně.
- Užitečnost: Vysoká. SPL pomohl významně zlepšit zapojení lidí jak přímo do činnosti vlastního partnerství, tak i k realizaci vlastních myšlenek a nápadů.
- Udržitelnost: Vysoká, pokud MASMK bude pokračovat ve své činnosti a realizaci SCLLD a vlastních projektů.

Vnější vlivy:

Území MASMK má relativně stabilizovaný populační vývoj. Po roce 1990 došlo nejprve k mírnému úbytku, který byl v posledních cca 10 letech vystřídán mírným přírůstkem (oba trendy, zejména prvotní úbytek, byly spíše slabší než ve zbytku republiky, což naznačuje zmíněnou stabilitu). Tento přírůstek je rovnoměrně tažen přirozenou měnou i migrací obyvatelstva. Regionálně je z hlediska migrace mírně ztrátové Brno a naopak výrazně ziskové jeho okolí, což souvisí s procesem suburbanizace. Tyto charakteristiky jsou očekávatelné vzhledem k obecně silnější pozici rodiny a tradic na Moravě, zejména pak v její jižní, centrální a východní části, a to i přes přítomnost Brna, kde se trendy druhého demografického přechodu a oslabování významu rodiny projevují poněkud silněji. V dlouhodobém výhledu bude vývoj sdílených hodnot obyvatelstva MASMK území kopírovat celorepublikové trendy při zachování určitých regionálních specifik. Takovým specifikem je např. vyšší role náboženství (zejm. římskokatolické církve) na hodnotovou orientaci místního obyvatelstva, která utváří hodnotový rámec podporující sdílení tradičních hodnot (např. společensky konzervativní postoje, silná role rodiny) nemalou částí populace. Role církve je však v území zeslabena nejen historickým vývojem, ale i charakterem příměstského území, která tvoří prostředí méně příznivé pro význam náboženství při formování sdílených hodnot obyvatelstva. V regionu hraje náboženství sice menší roli než dříve, přesto zůstává MASMK se silně zformovanou regionální identitou, přičemž některé prvky zůstávají ovlivněné původní religiozitou oblasti (zvyky, slavnosti, způsob mezilidské komunikace atd.)

Klíčový význam bude pro českou ekonomiku mít budování lidského kapitálu a vědy. V obou Česko za světovými lídry zatím výrazně zaostává. Využívání dovedností však bude stále více vystupovat v kombinaci s tzv. sociálním kapitálem. To znamená, že hospodářský úspěch bude v mnohém záviset na formování místního prostředí a elit, nikoli na jejich „importu“.

Odpověď na hodnotící otázku

Veřejnost byla zapojena do přípravy SPL komunitním způsobem, v jednotlivých obcích probíhaly tzv. kulaté stoly. Na veřejnost byly cíleny i vzdělávací akce MASMK a další realizované projekty.

Do akcí v rámci projektů spolupráce LEADER se aktivně zapojovaly i dobrovolníci v regionu.

K podpoře zapojování lidí do dění v regionu MASMK vydávala v průběhu realizace SPL pravidelně dva krát ročně noviny Doma v Moravském krasu. Noviny byly distribuovány do všech domácností v území. Velmi efektivním nástrojem o informování o MASMK, dění v regionu a potenciálně i k zapojení do činnosti MASMK a dění v regionu byly také webové stránky

www.mas-moravsky-kras.cz a blog <http://blog.mas-moravsky-kras.cz/>

Ke zvýšení zapojení lidí do dění v regionu nepomohly primárně podpořené projekty v rámci opatření IV.1.2, ale právě komunikační nástroje a další aktivity a projekty financované z opatření IV.1.1 nebo jiných grantů a dotací.

Nutným předpokladem pro realizaci SCLLD a dalších projektů MASMK je zapojení všech členů, partnerů a aktivních lidí regionu. **Na podporu spolupráce a síťování by MASMK měla zařadit do strategie samostatná opatření.**

Otázka č. 2.: Napomohla podpora k zavádění víceodvětvových přístupů?

Analýza dat a dalších ukazatelů

Popis dat a ukazatelů:

MASMK disponuje turistickým potenciálem (cca 500 tisíc návštěvníků ročně), který není stále dobře, a to dlouhodoběji využíváný. Aby turisté nezůstávali jen krátkodobě, na dobu prohlídky jeskyní, či procházky v krajině, bylo a ještě stále i je nutné zvýšit nabídku služeb i regionální produkce a zejména pak působit komplexněji. Z celkového počtu zrealizovaných projektů bylo 115 hodnoceno jako víceodvětvových. Můžeme ale předpokládat, že z projektů jako jsou pěší trasy, koupaliště a další projekty rozvíjející sportovní a kulturní využití v obcích i opravy historických míst, kapliček apod. může vzejít rozvoj cestovního ruchu s efektivnějším dopadem na region MK. Ze statistiky MAS MK bylo zjištěno, že všechny schválené projekty, tj. 100% vykazovalo pomoc k zavádění víceodvětvových přístupů. Ve části (zhruba 1/3 projektů) se ale jednalo jenom o formální deklarování partnerství bez jeho skutečného naplňování.

MASMK by se měla více soustředit na iniciování a podporu projektů víceodvětvového partnerství v inovacích, znalostní ekonomice a kreativní ekonomice. SPL se na tyto oblasti v podstatě neorientoval.

- **Relevance:** Vysoká. V SPL byla identifikována potřeba víceodvětvového přístupu v oblastech společného marketingu místní produkce, využití místních surovin ke zpracování (dřevo, zemědělská produkce), diverzifikace zemědělské činnosti, cestovního ruchu a v netradičních formách zemědělské produkce (ekologické zemědělství, chov dobytka, pěstování starých plodin). Projekty naplňovaly tyto potřeby. SPL řešil víceodvětvové navrhování a provádění projektů zvýhodněním žadatelů v preferenčních kritériích. Všechny schválené žádosti projektů tj. 100% vykazovalo pomoc k zavádění víceodvětvových přístupů
 - **Efektivnost:** Vysoká. 35 žadatelů uvedlo, že spolupráce na realizovaném projektu s dalším subjektem pokračuje i v jiných aktivitách
 - **Efektivita:** Vysoká. Veřejné zdroje vynaloženy hospodárně a dopady, výsledky a výstupy odpovídají vstupům.
 - **Užitečnost:** Vysoká. Díky SPL se subjekty, které předtím nespolupracovaly (zejména veřejná správa a podnikatelský sektor) naučily spolupracovat a realizovat společné projekty.
- Udržitelnost:** Vysoká, pokud se MASMK bude MASMK více orientovat na iniciování a podporu projektů víceodvětvového partnerství v inovacích, znalostní ekonomice a kreativní ekonomice. SPL se na tyto oblasti v podstatě neorientoval.

Vnější vlivy:

Klíčový význam bude pro ČR mít budování lidského kapitálu a vědy. V obou Česko za světovými lídry zatím výrazně zaostává. Využívání dovedností však bude stále více vystupovat v kombinaci s kulturním a společenským kapitálem. To znamená, že hospodářský úspěch bude v mnohém záviset na tom, jak se budou formovat místní elity. Ty u nás byly značně poškozeny fenoménem negativního výběru (např. v průběhu privatizace) a možnostmi prosperovat v prostředí nízké konkurence, korupce a zneužívání veřejných financí. Zásadní pro rozvoj je to, zda společenské elity dokážou formovat vize a podněcovat strategické zvraty, nebo zda se jen vezou na proudech, které generuje někdo jiný. Platit se ve světě bude hlavně za originalitu a vůdcovství, zatímco konformita s davem není projevem vysoké kvality lidského kapitálu. Přitom ke strategiím ekonomické avantgardy patří i prosazování etiky spravedlnosti, rovnosti a solidarity.

Odpověď na hodnotící otázku

Víceodvětvový přístup sice žadatelé ve svých projektových žádostech deklarují, ale pouze pro potřeby získání většího počtu bodů při hodnocení projektu. Tento přístup ale ve většině případů není důkazně podložen. V některých projektech se projevuje spolupráce obecního NNO, obecního podnikatel. Pravděpodobně by v této oblasti pomohlo uvést pro žadatele některé příklady dobré praxe, kde je transparentní efekt více odvětvového přístupu. Celkově ale lze konstatovat, že díky SPL se subjekty, které předtím nespolupracovaly (zejména veřejná správa a podnikatelský sektor) naučily spolupracovat a realizovat společné projekty. **MASMK by se měla více soustředit na iniciování a podporu projektů víceodvětvového partnerství v inovacích, znalostní ekonomice a kreativní ekonomice. SPL se na tyto oblasti v podstatě neorientoval.**

Otázka č. 3.: Přispěla podpora k uplatnění inovačních postupů?

Analýza dat a dalších ukazatelů

Popis dat a ukazatelů:

Celkem 61 z počtu 69 schválených žádostí projektů tj. 88% uvedlo, že uplatňují nebo zavádí inovační přístup v regionu MK. To znamená, že jen 8 projektů inovační prvky nevykazovala, to je opravdu vysoké číslo. Je otázkou do jaké míry byla inovace uplatněna a jak jsou inovace v souladu se skutečností úspěšné pro rozvoj. Na to je spíše odpovězeno v dotazníku v následujícím odstavci. Vzhledem k tomu, že se jednalo o kritérium do výběrového řízení pro projekty, je možné, že ho žadatelé uváděli, aniž by bylo ve skutečnosti opravdu naplněno. Na druhé straně je samotný pojem „inovační přístup“ někdy obtížně definován a zasazen do konkrétní reality. Co se týče významu, je inovační přínos projektů spíše místního významu (např. rekonstrukce sportovních a kulturních míst a areálů), ale jsou zde i projekty s inovacemi nadregionálního významu (př. Po stopách starých ovocných stromů, rozvoj pivovaru a muzeum piva v Černé Hore, projekt za pověstmi Dražanské vrchoviny, a další).

Intervenční logika SPL přímo inovační projekty neřešila. V tomto ohledu bude nutné, aby v dalších strategických dokumentech MASMK na problematiku inovací, znalostní a kreativní ekonomiky reagovala. MASMK ale sama realizovalo více inovativních projektů a aktivit, zejména v rámci spolupráce s jinými MAS a jinými subjekty v zahraničí.

V rámci MASMK jsou nevyrovnané podmínky pro rozvoj konkurenceschopných odvětví, a to jak výzkumné, tak aplikační sféry. Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací jsou koncentrovány na BMO a možnosti využití výsledků výzkumu a vývoje tak nejsou dostatečně šířeny ani v měřítku BMO, ani mimo ni. V poslední době se podniky potýkají s nedostatkem kvalifikované pracovní síly pro vlastní výrobu i inovační proces. Problémem jsou nedostatečné inovace ve znalostní náročnosti produkce, kde převládají výrobky méně náročné na znalosti. Je to způsobeno především kvalitou zaváděných inovací, která stále není schopna generovat významnější množství nových technologií.

Oblast kulturních a kreativních odvětví je v území MASMK a na něj navázanou BMO velmi početná, přináší ekonomický dopad. Jejich potenciál ale není MASMK plně využit. V území MASMK chybí zájem pro rozvoj těchto odvětví, nejtalentovanější absolventi odcházejí.

Území MASMK má mimořádný potenciál v oblasti přírodního a kulturního dědictví, tento ale není adekvátně využit v ekonomice regionu, na tuto skutečnost reagoval i SPL, no jenom okrajově. Aby byl tento potenciál plně využit, je potřeba přicházet s inovativními aktivitami jeho využití.

- **Relevance:** Střední. Intervenční logika SPL přímo inovační projekty neřešila. Inovační přístup sice žadatelé ve svých projektových žádostech deklarují, ale pouze pro potřeby získání většího počtu bodů při hodnocení projektu. O inovační přístup se ale ve většině případů nejednalo.
- **Efektivnost:** Střední. Podpořené projekty byli v souladu s cíli SPL. Motivační efekt v případě inovací vykazovaly ale pouze projekty realizované samotnou MASMK.
- **Efektivita:** Střední. Veřejné zdroje byly sice vynaloženy hospodárně, no dopady, výsledky a výstupy zcela neodpovídali vstupům.
- **Užitečnost:** Střední: SPL pomohl řešit potřebu inovací a inovačních přístupů jenom částečně. V dalších strategiích bude nutné přístup k podpoře inovací přehodnotit a nastavit jinak celou konstrukci intervenční logiky strategie.
- **Udržitelnost:** Vysoká, pokud MASMK v dalších strategických dokumentech bude reagovat na problematiku inovací, znalostní a kreativní ekonomiky a využití přírodního a kulturního dědictví v ekonomice regionu.

Vnější vlivy:

Přes v tuzemsku často opakovanou tezi o vědě, výzkumu a technologiích jako „hybné síle pokroku“ se ČR v této oblasti zdroje konkurenceschopnosti nachází hluboko pod úrovní evropského průměru. Zvláště zaostává v intenzitě inovačních aktivit na úrovni podniků, v technologickém transferu, ve využití kooperačního potenciálu, v podnikových výdajích na výzkum, vývoj a inovace, v patentové aktivitě, ve spolupráci výzkumu s průmyslem, ve využití rizikového kapitálu, ale i v řadě aspektů rozvoje a využívání lidských zdrojů.

Při srovnání v rámci zemí OECD jasně vystupují největší slabiny českého inovačního prostředí, kterými jsou srovnání v počtu podaných přihlášek patentů všeho druhu, malá podpora spin-off firem v jejich raném stadiu vývoje, neuspokojivá situace v oblasti vzdělávání (ČR silně zaostává v počtu studujících na vysokých školách VŠ v oborech přírodní vědy a inženýrská studia a v celoživotním vzdělávání), podprůměrné výdaje do financování výzkumu a vývoje, zejména výdajů soukromé sféry, nízký podíl rizikového kapitálu (speciálně pro rozvoj high-tech oborů).

Ještě hůře dopadá ČR v tzv. netechnických inovacích („pokročilé manažerské techniky“, „nové nebo podstatně změněné organizační struktury“ apod.). S tím souvisí i slabá ochrana v oblasti duševního vlastnictví.

Nejslabším článkem ve faktoru technologického prostředí ČR je nízká intenzita inovační aktivity firem. Výdaje na inovace jsou v ČR zhruba na 60 % průměru zemí EU-27. Nedostatečné výdaje na

inovace v českých podnicích především důsledkem nedostatku provozního kapitálu a nedostupnosti externích finančních zdrojů. Podobné jsou zřejmě i příčiny nižšího podílu firem, které inovují jak samy, tak ve spolupráci s jinými firmami (zde ukazatel dosahuje 46 % průměru EU-27). Díky nadstandardní infrastruktuře výzkumu a vývoje soustředěné na území Brněnské aglomerace a navázané na zdejší univerzity a vysoké školy, které jsou výrazně orientované na perspektivní technologie, i díky dlouhodobé koncepční inovační regionální politice (mj. zosobněné činností Jihomoravského inovačního centra), se ekonomika Brněnské aglomerace vyznačuje vysokým inovačním potenciálem, který pozvolna naplňují desítky rozvíjejících se high-tech firem. Vzhledem k selektivnímu a kumulativnímu charakteru rozvoje inovační ekonomiky lze očekávat, že si Brněnská aglomerace i do budoucna udrží pozici jednoho z hlavních center rozvoje v ČR. Výzvou do budoucna bude zejména posílení konkurenceschopnosti místní inovační ekonomiky na globálním trhu (a mj. zabránění případného odlivu mozků, firem a technologií do globálních center inovační ekonomiky).

Odpověď na hodnotící otázku

Inovační přístup sice žadatelé ve svých projektových žádostech deklarují, ale pouze pro potřeby získání většího počtu bodů při hodnocení projektu. O inovační přístup se ale ve většině případů nejednalo.

Intervenční logika SPL přímo inovační projekty neřešila. V tomto ohledu bude **nutné, aby v dalších strategických dokumentech MASMK na problematiku inovací, znalostní a kreativní ekonomiky reagovala. MASMK ale sama realizovalo více inovativních projektů a aktivit, zejména v rámci spolupráce s jinými MAS a jinými subjekty v zahraničí.**

Území MASMK má mimořádný potenciál v oblasti přírodního a kulturního dědictví, tento ale není adekvátně využit v ekonomice regionu, na tuto skutečnost reagoval i SPL, no jenom okrajově. Aby byl tento potenciál plně využit, je potřeba přicházet s inovativními aktivitami jeho využití.

Otázka č. 4.: Přispěla podpora k realizaci projektů spolupráce MAS?

Analýza dat a dalších ukazatelů

Popis dat a ukazatelů:

Výsledky šetření prokázaly vysoké zapojení MASMK do projektů spolupráce. Projekty spolupráce byly zaměřeny na specifické skupiny jako např. turisté, podnikatelé, rodiny s dětmi, školy, řemeslníci, zemědělci atd.

MASMK zrealizovala následující projekty spolupráce:

Název	Poskytovatel dotace
From Estonia till Croatia: Intelligent Energy Saving Measures for Municipal housing in Central and Eastern European Countries (INTENSE)	Program Evropské komise Intelligent Energy Europe
Moravská brána do Evropy: Nové venkovské muzea a expozice	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1
Moravská brána do Evropy: Mapování technicko-historických památek na venkově	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1
Moravská brána do Evropy: Zázemí pro činnost MAS a spolků na venkově	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1
„Nacieszyć oczy, ciało i duszę - zintegrowana oferta przyjaznych dla środowiska produktów i usług turystycznych - Dolina Baryczy Poleca!“	Finanční mechanismus EHPa Finanční mechanismus Norska
Kras- naše společné dědictví	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1
Rozprávkové královstvo slimáka Kraska	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1
Via Bohemica	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013, opatření IV.2.1
Effective development of dispersed renewable energy in combination with conventional energy in Regions (ENERGYREGION)	OP Nadnárodní spolupráce Střední Evropa
Spoločné zamúčené histórie - mlyny, obilie a miestne produkty v našich regiónoch	OP přeshraniční spolupráce Slovensko-ČR

Spolupráce přispěla k posílení partnerství v MASMK. Projekty spolupráce nebyli jen pouhou výměnou zkušeností. Projekty spolupráce přinesly do území i dlouhodobější aktivity. Díky propagačním výstupům (filmový cestovatelský průvodce) se partneři zúčastnili na filmových festivalech a literárních soutěžích. Některé projekty přivedly do regionů početné exkurze z jiných zemí za příklady dobré praxe. Mezi často uváděný dopad patří i zvýšení atraktivity území, čímž vzrostla dostupnost i kvalita služeb, které požadují i věkově starší turisté, tedy stoupl i jejich počet. Vznikly navazující projekty, zejména nové naučné stezky a produkty, tyto zvyšují atraktivitu a motivují další turisty pro návštěvu regionů. Smysl dalšího využívání výstupů a výsledků projektů je v tom, že se tím zvyšuje jejich kvalita, eliminuje se souběžný vývoj podobných nebo stejných produktů a je výrazně podpořen mainstreaming.

Realizované projekty byly v některých případech plánované jako samofinancovatelné i po jejich skončení. Projekty při svém rozšiřování a po ukončení pilotní fáze vytvořily podmínky nižších finančních nároků na vlastní realizaci ze strany realizátorů projektu, přičemž těžiště financování se přeneslo na regionální aktéry v oblasti cestovního ruchu. Ukončením projektů se také vytvořil prostor pro vznik dalších projektů (projekty zaměřené na rozvoj turismu a zvelebení potenciálu místní kulturní identity formou vzniku pamětních domů a pokojů formou "malého regionálního muzea" s exponáty, informačními tabulemi a historickými fotografiemi; sochařské plenéry; fotografické plenéry; projekty zaměřené na záchranu kulturní identity a propagaci historie regionů). Pro další rozvoj projektů je důležitá aktivní práce s širšími okruhy příjemců a potenciálních příjemců výstupů z projektů, tzn. se skupinami, které nejsou a nemohly být v projektu identifikovány jako „cílové skupiny“, ale přesto tak či onak vstupují do hry; stane-li se tak, je pro širší vazby a využitelnost projektových výstupů klíčové, aby byly aktivně osloveny a zapojeny. Dále pak i udržování navázaných partnerství a vazeb, další využívání získaných kontaktů, rozhledu a sebejistoty a jejich další přenos na úrovni vazeb, vztahů a osobního (osobnostního) růstu. MASMK by se měla na podporu a rozvíjení spolupráce se stávajícími partnery se zaměřovat i v dalších strategiích, zejména ve vazbě na inovace, znalostní ekonomiku, kreativní ekonomiku a využití přírodního a kulturního dědictví v ekonomice.

Negativní zkušeností MASMK měla MASMK s pravidly pro výběr projektů spolupráce a s tzv. soutěžením mezi MAS. Výběrová kritéria byla většinou postavena na velké míře subjektivity a v rámci ČR byly vybírány k podpoře i velmi slabé projekty. Spolupráce MAS by měla být zahrnuta do strategie dané MAS, kdy cílem je využít zejména přenos nových poznatků a příkladů dobré praxe.

- Relevance: Vysoká. SPL spolupráci MAS řešil jenom částečně (dopředu se ani nedal popsat vývoj jak samotné MASMK tak možnosti spolupráce s konkrétními dalšími MAS).
- Efektivnost: Vysoká. Přínosy podpořených aktivit byli v souladu s cíli SPL. Realizované projekty vysoko převýšila očekávání uvedená v SPL. 4 projekty spolupráce měli velký motivační efekt a realizují se i aktivity, které dále rozvíjejí dosažený výsledek projektů (Via Bohemica, Kras- naše společné dědictví, Pohádkové království šneka Krasíka, ENERGYREGION)
- Efektivita: Velmi vysoká. Veřejné zdroje byly vynaloženy hospodárně, dopady, výsledky a výstupy odpovídají vstupům.
- Užitečnost: Vysoká. Projekty řešily problémy a potřeby definované v SPL a problémy a potřeby, které se v území objevily i v období realizace SPL.
- Udržitelnost: Velmi vysoká, pokud se MASMK bude na podporu a rozvíjení spolupráce se stávajícími i dalšími partnery zaměřovat i v dalších strategiích, zejména ve vazbě na inovace, znalostní ekonomiku, kreativní ekonomiku a využití přírodního a kulturního dědictví v ekonomice.

Vnější vlivy:

EU v současnosti dle objektivních pohledů zvenčí i dle slov svých nejvyšších představitelů prožívá či v předchozích letech prožila nejvážnější krizi své historie, resp. v historii celého poválečného procesu politické integrace Evropy. Tato krize má primárně ekonomický základ (snižování konkurenceschopnosti, hluboké regionální disparity, špatný stav veřejných financí, různá rychlost harmonizace jednotlivých částí hospodářské, fiskální a monetární politiky členských zemí apod.). V konečném důsledku se však dotýká také institucí, jejichž akceschopnost a důvěryhodnost klesá úměrně prohlubujícím se rozporům mezi členskými státy ohledně obsahu a formy reakce na projevy krize a úměrně klesající důvěry evropské veřejnosti v instituce EU i EU jako politickou entitu. Nejmarkantněji se problémy ve schopnosti konsensuálních rozhodnutí projevují ve vztahu ke společné měně – euru, která se ze symbolu výrazného prohloubení ekonomické i politické integrace EU v uplynulých letech naopak stala symbolem politických neshod a ekonomické krize nejen tzv. eurozóny, ale i celé EU.

V budoucnosti lze očekávat střednědobou stabilizaci politického prostředí EU a dílčí oslabení

politického významu členských států ve prospěch úrovně evropské, možná také úrovně regionální. V případě hlubšího prosazení decentralizačních a „euroskeptických“ sil je však možný také trend opačný, tedy rozmělnění procesu evropské integrace a částečný návrat k silným národním státům. V každém případě lze očekávat dlouhodobý tlak na odpovědné hospodaření členských států EU (snižování veřejného zadlužení nebo alespoň zbrzdění tempa zadlužování) a na další odstraňování již nyní velmi malých ekonomických bariér mezi členskými státy. To povede k dalšímu zvýšení konkurence mezi jednotlivými entitami (ať již firmami, nebo zprostředkovaně městy a regiony). Regiony budou vystaveny výzvě orientovat se na obory s vyšší přidanou hodnotou, rozhodovacích funkcí, inovací, výzkumu a posunu místních podniků v hierarchii mezinárodních korporací.

Odpověď na hodnotící otázku

MASMK realizoval 6 projektů spolupráce LEADER a 4 projekty spolupráce financované z jiných OP. Pravidla pro spolupráci vychází z principu, **že MAS by neměly mezi sebou soutěžit v projektech spolupráce tak jako v PRV 2007-2013**, ale měly by usilovat o sdružování, vzájemnou pomoc a úzkou spolupráci. V rámci osy IV. je spoluprací míněna blíže specifikovaná aktivita a výměna zkušeností mezi MAS v ČR, nebo s MAS v zahraničí. **Spolupráce MAS by měla být zahrnuta do strategie MASMK**, kdy cílem je využít zejména přenos nových poznatků a příkladů dobré praxe. **MASMK by se měla na podporu a rozvíjení spolupráce se stávajícími i dalšími partnery zaměřovat i v dalších strategiích, zejména ve vazbě na inovace, znalostní ekonomiku, kreativní ekonomiku a využití přírodního a kulturního dědictví v ekonomice.**

5. Závěry a doporučení

Soulad použitých monitorovacích indikátorů se sledovanými prioritami a cíli, rovnováha mezi Fichemi dle SPL

Vybrané priority cíle a oblasti řešení (Fiche), jsou obrazem SWOT a jsou dostatečně zdůvodněny situační analýzou SPL, to znamená, že reflektují na potřeby (slabé stránky) MASMK. Cíle a priority byly sledovány po celé období realizace SPL 2007–2013. Priority stanovené v rámci SPL byly naplňovány. Pro sledování plnění SPL bylo zvoleno 21 monitorovacích indikátorů. Všechny monitorovací indikátory byly splněny, u některých Fichí i výrazně i překročeny. Některé monitorovací indikátory byly nastaveny mírně a na základě střednědobého hodnocení SPL byly upraveny a byly přidány i další lépe vypovídající indikátory.

MASMK maximálně zhodnotila získané finanční zdroje nejenom na přímou podporu projektů žadatelů, ale i na posilování a rozvoj partnerství. To se podařilo hlavně díky tomu, že v managementu měla lidé se schopností koncepčního uvažování (např. uvažovat v širších souvislostech, mít vysoké cíle, vytvářet kontakty, vize, schopnost vybírat dobré pracovníky a dobrý úsudek).

V rámci realizace SPL se podařilo MASMK iniciovat nová partnerství mezi sektory, u kterých v minulosti nebyla spolupráce myslitelná, a to především veřejného sektoru s podnikatelským. Velmi intenzivním nasazením manažerů a jejich entusiasmem se podařilo zlepšit územní konkurenceschopnost především v oblasti absorpční kapacity regionu, v oblasti nových nápadů a řešení, ve kterých se již pravidelně vyskytuje model partnerství jako samozřejmá součást. Výsledky realizace projektů SPL se nepočítají jen na peníze a akce. Díky nim se začal také zvyšovat počet partnerů, kteří se chtěli aktivně zapojit do spolupráce na rozvoji regionu.

Míra dosažení cílů

V SPL nebyly stanoveny indikátory pro kvantifikaci cíle. Cíle SPL měli být vymezeny dynamicky ve srovnání s výchozím stavem. Bohužel pravidla opatření tyto požadavky nezahrnovaly a cíle SPL MASMK byly nastaveny obecně bez měřitelných indikátorů jejich naplňování. Na základě analýz lze konstatovat pouze, že realizovaná opatření směřovaly k naplnění cílů a většina je naplňovala přímo. SPL měl být přímějí zacílen na odstraňování důsledků hospodářské krize, respektive podpora by se více zaměřovala na cíle jako snižování nezaměstnanosti, inkluze, podpora cestovního ruchu aj.

Doporučení na základě výsledku hodnocení

Pro další období by se ve strategii MASMK měli cíle vycházet z identifikovaných problémů a potřeb a orientovat se na i podporu konkurenceschopnosti zemědělství, problematiku lidských zdrojů, zaměstnanosti a školství, rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích), udržitelném

růstu (podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje) a inkluzivním růstu (podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností vyznačující se sociální a územní soudržností). Lépe by měl být konstruován samotný model intervenční logiky strategie, tak aby vysvětlil, jak by mělo být s navrženými vstupy dosaženo zamýšlených cílů, pomocí jakých mechanismů a na základě jakých předpokladů. V hodnoceném SPL toto chybělo.

V dalších strategiích (SCLLD) by se MASMK měla více zaměřit na rozvoj kapacit veřejné správy území a na podporu spolupráce obcí na řešení problémů a potřeb a realizaci rozvojových projektů.

Ke zvýšení zapojení lidí do dění v regionu nepomohly primárně podpořené projekty v rámci opatření IV.1.2, ale právě komunikační nástroje a další aktivity a projekty financované z opatření IV.1.1 nebo jiných grantů a dotací. Nutným předpokladem pro realizaci SCLLD a dalších projektů MASMK je zapojení všech členů, partnerů a aktivních lidí regionu. Na podporu spolupráce a síťován by MASMK měla zařadit do strategie samostatná opatření.

MASMK by se měla více soustřeďovat na iniciování a podporu projektů víceodvětvého partnerství v inovacích, znalostní ekonomice a kreativní ekonomice. SPL se na tyto oblasti v podstatě neorientoval.

Intervenční logika SPL přímo inovační projekty neřešila. V tomto ohledu bude nutné, aby v dalších strategických dokumentech MASMK na problematiku inovací, znalostní a kreativní ekonomiky reagovala. MASMK ale sama realizovalo více inovativních projektů a aktivit, zejména v rámci spolupráce s jinými MAS a jinými subjekty v zahraničí.

Spolupráce MAS by měla být zahrnuta do strategie MASMK, kdy cílem je využít zejména přenos nových poznatků a příkladů dobré praxe. MASMK by se měla na podporu a rozvíjení spolupráce se stávajícími i dalšími partnery zaměřovat i v dalších strategiích, zejména ve vazbě na inovace, znalostní ekonomiku, kreativní ekonomiku a využití přírodního a kulturního dědictví v ekonomice.

Ve Sloupě dne 14.12.2015

Ing. Jozef Jančo

ředitel kanceláře